

DODATEK do tygodniówki

TEMAT TYGODNIA - dla ułatwienia dostępny również w numerze Tygodniówka 22/2023

TEMAT TYGODNIA

Konsekwencje podatkowe zapłaty na rachunek spoza białej listy

Na podstawie art. 96b ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług, Szef Krajowej Administracji Skarbowej prowadzi w postaci elektronicznej wykaz podmiotów:

- 1) w odniesieniu do których naczelnik urzędu skarbowego nie dokonał rejestracji albo które wykreślił z rejestru jako podatników VAT,
- 2) zarejestrowanych jako podatnicy VAT, w tym podmiotów, których rejestracja jako podatników VAT została przywrócona.

Wykaz jest aktualizowany w dni robocze, raz na dobę.

Wykaz podatników VAT, o którym mowa to tzw. biała lista. Dostęp do niej możliwy jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Dostęp do informacji o podatnikach można uzyskać również bezpośrednio poprzez stronę:

<https://www.podatki.gov.pl/wykaz-podatnikow-vat-wyszukiwarka>.

Dostępna wyszukiwarka nosi nazwę "Wykaz podmiotów zarejestrowanych jako podatnicy VAT, niezarejestrowanych oraz wykreślonych i przywróconych do rejestru VAT".

Szukając danych kontrahenta, należy wpisać: numer konta, NIP, REGON lub nazwę podmiotu (min. 5 znaków z wyłączeniem znaków specjalnych).

W niektórych przypadkach korzystanie z białej listy jest konieczne, a po weryfikacji kontrahenta należy wygenerować plik pdf zawierający informację o sprawdzeniu wykazu w konkretnym dniu na wybrany dzień i zachować go w celach dowodowych w formie elektronicznej lub też go wydrukować.

Z art. 19 ustawy Prawo Przedsiębiorców wynika, że dokonywanie lub przyjmowanie płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą następuje za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy, w każdym przypadku gdy:

- 1) stroną transakcji, z której wynika płatność, jest inny przedsiębiorca oraz
- 2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 15 000 zł lub równowartość tej kwoty, przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji.

Podkreślamy, że powyższe regulacje dotyczą transakcji między przedsiębiorcami. Jeśli jedną ze stron transakcji jest konsument, nie mają one zastosowanie.

Niedostosowanie się do obowiązku zapłaty za pośrednictwem rachunku płatniczego, gdy jednorazowa wartość transakcji między przedsiębiorcami przekracza 15.000 zł. może przynieść negatywne konsekwencje w podatku dochodowym.

Wydatek taki opłacony w niedozwolony sposób nie może stanowić kosztu uzyskania przychodów.

Warto podkreślić, że przepisy nie wyłączają z kosztów jedynie nadwyżki płatności ponad wartość 15.000 zł, lecz każdą płatność bez względu na jej wartość – kwotę, dokonaną z pominięciem rachunku bankowego, jeżeli

jest dokonywana w ramach transakcji o wartości przekraczającej 15.000 zł.

Dodatkowo, znaczenie ma na jaki rachunek kontrahenta pieniądze zostały przekazane.

Jak bowiem wynika z art. 22p ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz z art. 15d ust. 1 pkt 2 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, podatnicy nie zaliczają do kosztów uzyskania przychodów kosztu w tej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji zawartej między przedsiębiorcami o wartości przekraczającej 15.000 zł, została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług - w przypadku dostawy towarów lub świadczenia usług, potwierdzonych fakturą, dokonanych przez dostawcę towarów lub usługodawcę zarejestrowanego na potrzeby podatku od towarów i usług jako podatnik VAT czynny.

Zatem negatywne konsekwencje w postaci braku możliwości uwzględnienia wydatku w kosztach podatkowych nie wystąpią, jeśli płatność dokonana zostanie na rzecz osoby fizycznej lub też przedsiębiorcy zarejestrowanego do podatku VAT.

W przypadku zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztu w tej części, w jakiej płatność dotycząca powyższej transakcji została dokonana na rachunek spoza białej listy, podatnicy w tej części:

- 1) zmniejszają koszty uzyskania przychodów albo
- 2) w przypadku braku możliwości zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów - zwiększają przychody

- w miesiącu, w którym odpowiednio została dokonana płatność.

Jak wynika z art. 22p ust. 3 ustawy o pdof i art. 15d ust. 3 ustawy o pdop, ma to zastosowanie również m.in. do nabycia lub wytworzenia środków trwałych albo nabycia wartości niematerialnych i prawnych.

W przepisach mowa jest o jednorazowej transakcji, jednak ustawy o podatku dochodowym nie definiują tego pojęcia. Warto więc w tym zakresie przyrzeć się np. interpretacjom podatkowym.

Np. w interpretacji indywidualnej nr 0113-KDIPT2-3.4011.887.2022.1.KKA z dnia 6 lutego 2023 r. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej odniósł się do tej kwestii następująco:

"W celu ustalenia znaczenia terminu „jednorazowa wartość transakcji”, z uwagi na fakt, że adresatem normy prawnej jest przedsiębiorca dokonujący i przyjmujący płatności związane z działalnością gospodarczą, w pierwszej kolejności należałoby sięgnąć do definicji zawartych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej.

*W rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej transakcją jest umowa, będąca źródłem stosunku zobowiązaniowego. Dlatego też, **pod pojęciem „jednorazowa wartość transakcji” należy rozumieć ogólną wartość należności lub zobowiązań, określoną w umowie zawartej między przedsiębiorcami.** Oznacza to, że obowiązek dokonywania lub przyjmowania płatności za pośrednictwem rachunku płatniczego dotyczy również przypadku, gdy strony umowy o wartości przekraczającej 15 000 zł dokonują w ramach tej umowy częściowych płatności lub też przyjmują częściowe płatności o wartości nieprzekraczającej 15 000 zł.*

Takie rozumienie pojęcia „transakcja” znajduje swój odpowiednik w art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz. U. 2021 r. poz. 424) - w brzmieniu obowiązującym w dniu wydania interpretacji, zgodnie z którym transakcja handlowa to umowa, której przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne

świadczenie usługi, jeżeli strony, o których mowa w art. 2 (czyli m.in. przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej), zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością.

Bazując na tych regulacjach, pojęcie „transakcja” należy odkodować jako umowę, której przedmiotem jest odpłatne świadczenie usług/dostawa towarów i umowa ta jest zawierana między przedsiębiorcami w ramach prowadzonej przez nich działalności gospodarczej. (...)

Jak wynika z powołanego pisma, przez transakcję należy rozumieć taką czynność prawną (umowę) zawieraną w związku z prowadzoną przez strony działalnością gospodarczą, w wykonaniu której dokonywana jest co najmniej jedna płatność. Przepis art. 22 ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej nie określa, co może stanowić przedmiot transakcji (umowy), natomiast można przyjąć, że może nim być w szczególności nabycie towaru lub usługi. O przyporządkowaniu płatności do poszczególnych umów (transakcji) decyduje ich cel gospodarczy i zgodny zamiar stron, a nie treść dowodów (dokumentów) księgowych. Trzeba przy tym podkreślić, że art. 22 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, nie wprowadza czasowego ograniczenia okresu sumowania wielu płatności, składających się na pojedynczą transakcję. Może się zatem okazać, że jedna transakcja obejmuje transfery pieniężne dokonane w ciągu kilku lat (np. w przypadku zawarcia umowy realizowanej etapami, takiej jak umowa wdrożeniowa czy umowa o roboty budowlane).

W konsekwencji, jednorazowa wartość transakcji oznacza ogólną wartość wierzytelności lub zobowiązań, określoną w umowie zawartej między przedsiębiorcami. Przymiot jednorazowości nie odnosi się do liczby płatności, lecz odzwierciedla wymóg powiązania poszczególnych świadczeń w ramach jednego stosunku umownego.

Należy jednak wskazać, że w obrocie gospodarczym występują różnego rodzaju umowy, określane częstokroć mianem umów ramowych, które

określają warunki udzielania i realizacji zamówień, w tym również ich termin, lecz nie kreuja zobowiązania do spełnienia świadczeń o określonej wartości (nie określają minimalnych obrotów). W przypadku takich umów, jednorazowa wartość transakcji odnosiłaby się do wartości poszczególnych zamówień.”

Ustawodawca przewidział jednak zwolnienie z negatywnych konsekwencji w niektórych przypadkach. Zostały one wskazane w art. 22p ust. 4 ustawy o pdof i art. 15d ust. 4 ustawy o pdop. Wyłączenie z kosztów nie będzie miało zastosowania, jeżeli zapłata należności przez podatnika:

- 1) została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług, a podatnik złożył przy pierwszej zapłacie należności przelewem na ten rachunek zawiadomienie, o którym mowa w art. 117ba § 3 pkt 2 Ordynacji podatkowej, do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla podatnika, który dokonał zapłaty należności, w terminie 7 dni od dnia zlecenia przelewu lub

Mowa tutaj o zawiadomieniu ZAW-NR składanym w przypadku dokonania zapłaty na rachunek inny niż w wykazie. Zawiadomienie można złożyć za siebie lub za inny podmiot, wówczas potrzebne jest jednak pełnomocnictwo ogólne lub szczególne. Zawiadomienie można złożyć w wersji papierowej lub elektronicznej. Dodatkowo warto zwrócić uwagę, że w okresie zagrożenia epidemicznego, termin na złożenie zawiadomienia wynosi 14 dni.

- 2) została dokonana przelewem na rachunek banku lub rachunek spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej:
 - a) służący do dokonywania rozliczeń z tytułu nabywanych przez ten bank lub tę kasę wierzytelności pieniężnych lub

- b) wykorzystywany przez ten bank lub tę kasę do pobrania należności od nabywcy towarów lub usługobiorcy za dostawę towarów lub świadczenie usług, potwierdzone fakturą, i przekazania jej w całości albo części dostawcy towarów lub usługodawcy, lub
- c) prowadzony przez ten bank lub tę kasę w ramach gospodarki własnej, niebędący rachunkiem rozliczeniowym
- jeżeli odpowiednio bank, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa lub podmiot będący wystawcą faktury, wraz z informacją o numerze rachunku do zapłaty, przekazali podatnikowi informację, że rachunek wskazany do zapłaty jest rachunkiem, o którym mowa w lit. a, b lub c, lub
- 3) została dokonana z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, o którym mowa w art. 108a ustawy o podatku od towarów i usług, lub
- 4) wynika z faktury dokumentującej czynności z tytułu wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, importu towarów, importu usług lub dostawy towarów rozliczanej przez nabywcę.

W ustawie o podatku od towarów i usług nie zostały określone ograniczenia w zakresie odliczenia podatku VAT w przypadku zapłaty należności za towar lub usługę na rachunek spoza białej listy.

Jednak w ustawie Ordynacja podatkowa, ustawodawca wskazał na odpowiedzialność solidarną nabywcy wraz ze sprzedawcą będącym czynnym podatnikiem VAT za jego zaległości podatkowe:

Art. 117ba. § 1. Podatnik, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, na rzecz którego dokonano dostawy towarów lub świadczenia usług, odpowiada solidarnie całym

swoim majątkiem wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą zarejestrowanym na potrzeby podatku od towarów i usług jako podatnik VAT czynny za jego zaległości podatkowe w części podatku od towarów i usług proporcjonalnie przypadającej na tę dostawę towarów lub świadczenie usług, jeżeli zapłata należności za dostawę towarów lub świadczenie usług, potwierdzone fakturą, została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

§ 2. Podatnik, o którym mowa w art. 15 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, który na podstawie umowy zawartej z dostawcą towarów lub usługodawcą zarejestrowanym na potrzeby podatku od towarów i usług jako podatnik VAT czynny albo z nabywcą towarów lub usługobiorcą jest obowiązany do pobrania należności od nabywcy towarów lub usługobiorcy za dostawę towarów lub świadczenie usług, potwierdzone fakturą, i przekazania jej w całości albo części dostawcy towarów lub usługodawcy, odpowiada solidarnie całym swoim majątkiem wraz z dostawcą towarów lub usługodawcą za jego zaległości podatkowe w części podatku od towarów i usług proporcjonalnie przypadającej na tę należność, jeżeli dokonał zapłaty tej należności przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

Odpowiedzialność solidarna nie będzie miała miejsca w tych samych przypadkach, o których mowa w cytowanych przepisach art. 22p ust. 4 ustawy o pdof i art. 15d ust. 4 ustawy o pdop.

Warto podkreślić, że faktura dotycząca transakcji przekraczającej 15.000 zł, może być również, bez żadnych konsekwencji podatkowych, uregulowana w formie kompensaty.